

Vážení členové Hospodářské komory,

dovoluji si vás oslovit v této složité situaci způsobené nepříznivým vývojem cen pohonných hmot, elektrické energie a plynu, která je navíc umocněna nejistotou ze stále trvajících válečného konfliktu na Ukrajině. Nikdo z nás nemohl čekat, že poslední dva roky přinesou tolik překážek a komplikací nejen pro podnikatele a živnostníky, ale i pro celou naši společnost. Je nesporné, že kombinace dopadů koronavirové pandemie a energetické krize patří mezi stěžejní faktory rostoucí inflace, jež dopadá na každého z nás. Tato situace mi v žádném případě není lhostejná, proto spolu se svými kolegy na Hospodářské komoře pravidelně jednáme s vládou a dalšími klíčovými aktéry a předkládáme jim konstruktivní návrhy řešení s cílem pomoci a ulevit od těchto tíživých důsledků.

Pro vaši informovanost jsem pro vás připravil shrnutí našich vybraných klíčových aktivit a výsledků našeho úsilí.

V minulých týdnech jsme projednali zejména s předsedou vlády Petrem Fialou a ministrem průmyslu a obchodu Jozefem Sikelou několik našich návrhů, jak by vládní kabinet měl adekvátně reagovat na nepříznivý vývoj cen pohonných hmot, elektrické energie a plynu, kvůli kterému razantně rostou náklady živnostníků a podniků v Hospodářské komoře a ohrožují tak jejich živobytí a podnikatelskou činnost.

Při jednáních se opíráme o výsledky šetření mezi členy Hospodářské komory.

Podle šetření mezi členy HK ČR, podnikatelé předpokládají, že ceny materiálů, meziproductů a služeb včetně dopravy letos podraží nejčastěji o desetinu až pětinu. K tomu vzrostou ceny energií a pohonných hmot, nejčastěji do 50 %. V důsledku zdražování materiálů, energií a pohonných hmot tak své výrobky a služby bude nuceno zdražit více než osm z deseti podnikatelů. Nutno dodat, že celá třetina podniků ze zpracovatelského průmyslu uvedla, že ceny energetických vstupů jim letos vzrostou o více než 100 %. Největší potíže nám hlásí energeticky náročné provozy. K tomu lze dodat, že meziročně (červen 2022 oproti červnu 2021) na pražské burze vzrostla cena elektřiny více než dvaapůlkrát a cena zemního plynu více jak čtyřikrát. Současná situace s rychle rostoucími cenami elektřiny a plynu je neudržitelná jak pro domácnosti, tak pro podniky. Proto s velkými obavami vyhlížíme podzim, neboť teprve v průběhu velkých odběrů během topné sezony se na cenách energií a pohonných hmot naplno projeví důsledky ruské invaze na Ukrajinu.

Hospodářská komora ve snaze vyjednat s vládou skutečně účinná řešení, která povedou buď ke zmírnění rostoucích cen energií, nebo k částečné úlevě podnikatelů od vysokých poplatků za energie, iniciovala jednání s dalšími podnikatelskými organizacemi (Agrární komora, Svaz průmyslu a dopravy, Asociace malých a středních podniků, Svaz podnikatelů ve stavebnictví a Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů), aby požadavky podnikatelů průřezově jejich velikostí i obory, v nichž působí, uplatňovala vůči vládnímu kabinetu jednohlasně za celý soukromý sektor v zemi. Vznikl náš návrh obsahující sadu krátkodobě a střednědobě vládou realizovatelných kroků, který jsme osobně projednali s premiérem.

Sděluji, že vláda se rozhodla, že naše návrhy bude realizovat.

Hospodářská komora doporučila vládě, aby se zeměmi, jako je Německo, Itálie nebo Rakousko, uzavřela dvoustranné dohody na dodávkách plynu do České republiky, a to včetně zkapalněného plynu z USA. Vládu jsme požádali, aby Česká republika vlastnický vstupovala do vznikajících LNG terminálů, třeba v Polsku a Německu. Tento náš požadavek byl vládou vyslyšen, Česká republika ve spolupráci se skupinou ČEZ už získala část kapacity v připravovaném plovoucím terminálu na zkapalněný zemní plyn v Nizozemsku. Naše země je ze 100 % závislá na dodávkách plynu ze zahraničí. S fyzickým přístupem k dalším jeho zdrojům si zajišťujeme potřebnou surovinu a snižujeme riziko úplného zastavení dodávek do České republiky.

Cenu elektřiny tvoří také poplatek na podporu obnovitelných zdrojů energie. Výše poplatku je stanovena zákonem (a vy ho platíte v rámci pravidelné faktury za elektřinu) spadá do kategorie regulovaných položek ceny za elektřinu. Hospodářská komora iniciovala, aby všichni odběratelé – jak domácnosti, tak živnostníci ve svých provozovnách a firmy - tento poplatek neplatily. Vláda na středním jednání kabinetu rozhodla o odpuštění (anulování) tohoto poplatku od 1. října do 31. prosince letošního roku a připravuje odpuštění poplatku i pro celý příští rok. Jaká je očekávaná výše této pomoci? Podle dřívějších modelových propočtů by se náklady průmyslových podniků na nákup elektřiny za rok 2022 snížily o 2,4 % až 10,4 %, v průměru o 4,5 %, reálně půjde letos ale jen o část těchto úspor (budou se týkat až posledního čtvrtletí). Tedy nelze předpokládat, že by odpuštění v řádu jednotek procent zásadně kompenzovalo podnikatelům, ale i domácnostem nárůst cen v řádu desítek a stovek procent. Speciálně pro domácnosti vláda chystá zvláštní úsporný tarif, kdy bude ze státního rozpočtu přispívat na cenu elektřiny a plynu. Schválila tak na své schůzi principy tohoto úsporného tarifu, který bude zaveden novelou energetického zákona a příslušným prováděcím nařízením vlády. HK ČR přesvědčila vládu, že není objektivní důvod pro vyloučení pomoci odběratelům tepla, proto bude v rámci dalšího legislativního procesu ve sněmovně novela energetického zákona doplněna o pomoc odběratelům tepla.

Velmi jsme vládu tlačili i k urychlení notifikace schémat podpor obsažených v zákoně o podporovaných zdrojích energie. Součástí bouřlivých diskuzí je i volba rozhodnutí v jakém časovém období se budou podpory OZE vyplácet. Zdá se, že nakonec vše směřuje do finále.

S vědomím faktu, že řada z vás se již ocitá na hraně svých ekonomických možností, je pro nás zásadní pomoc podnikatelům postiženým růstem cen energií, která by měla přinést velmi rychlý efekt. Proto s vládou jednáme o využití schématu, který umožňuje takzvaný Dočasný krizový rámec Evropské komise. Tento Dočasný rámec dává členským státům při splnění určitých podmínek možnost zkonstruovat s ohledem na vlastní rozpočtové možnosti národní program kompenzací, které nebudou považovány za nepřípustnou formu veřejné podpory, porušující zásady jednotného vnitřního trhu. Intenzivně jednáme o takovém nastavení parametrů, resp. podmínek poskytování podpory, které dávají reálný smysl. Podpora v souladu s pravidly Dočasného rámce bude poskytována jen energeticky náročným firmám (náklady na energie musí představovat alespoň 3 % z výnosů firmy). Nepodařilo se zatím vládě přesvědčit, aby na podporu mohli dosáhnout i podnikatelé, kteří nespádají díky vlastním úsporným a dalším obchodním opatřením do provozní ztráty.

Připravovaný program je v tuto chvíli adresován jen těm v provozní ztrátě, přičemž ztráta musí být z větší části způsobena zvýšením nákladů na energie. Diskutujeme s ministerstvem průmyslu a obchodu o tom, jak rozumně vydefinovat ono „způsobení ztráty“. Problém je, že za tzv. způsobilé náklady, k jejichž částečnému pokrytí má podpora sloužit, se dle Dočasného rámce považují až

náklady převyšující stoprocentní nárůst cen. Tedy vzrostou-li náklady na energie o 110 %, je za způsobilé náklady považováno jen 10 %. Žadatel o pomoc bude muset prokázat, že výhledově bude využívat energii pocházející většinou z bezemisních zdrojů. Podařilo se nám alespoň změkčit původní požadavek MPO, aby se ona bezemisní většina nevztahovala k aktuální, ale až k perspektivní spotřebě (do doku 2024). Velký boj svádí naši vyjednávači o tzv. zelenou podmínku využití podpory. I když je podpora konstruována jako kompenzace enormně zvýšených nákladů, které navíc vedou k provozní ztrátě, ministerstvo trvá na podmínce, že významnou část obdržených peněz musí firma použít na další zelené investice, např. do snižování spotřeby energie, jakkoliv je zřejmé, že investovat v situaci, kdy nemáte na běžný provoz, je velmi náročné. Nehledě na to, že některé firmy třeba nedávno nově investovaly do plynofikace nebo již v maximální možné míře využívají solárních panelů a další prostor k zeleným investicím v tuto chvíli nevidí. Dosáhli jsme alespoň toho, že ministerští úředníci postupně snižují tu procentuální část podpory, kterou je nutno zeleně investovat.

Pokud jde o výši podpory, ta se má v souladu s Dočasným rámcem počítat jako procentní část ze způsobilých nákladů (ve shora zmíněném příkladu z těch 10 % předkrizových nákladů na energie), to buď jako 30 % (v daném příkladu tedy 3 %) pro obecně energeticky náročné firmy (první kategorie firem), anebo 50 % (tedy 5 % předkrizových nákladů podle našeho příkladu) pro speciální odvětví definovaná v Dočasném rámcu, která jsou na energiích ještě závislejší (druhá kategorie). Usilovali jsme také o přiblížení absolutních limitů české podpory limitům stanoveným Dočasným rámcem ve výši 2 mil. eur (první kategorie) a 25 mil. eur (druhá kategorie). Ve výsledku však s ohledem na možnosti státního rozpočtu ČR pravděpodobně budou tuzemské limity podpory poněkud nižší. MPO, resp. vláda v současnosti pracuje na finalizaci výzvy k národnímu dotačnímu programu podle Dočasného rámce.

Dnes 24. června 2022 jsem se účastnil jednání Krizového štábu MPO, který se zabýval přípravou všech opatření vč. možností pro případ omezení dovozu ropy a plynu na území ČR. Tohoto krizového štábu se budeme prostřednictvím našich zástupců nadále účastnit pro prosazení našich požadavků a zájmů podnikatelů.

Aktuálně tlačíme k rozpracování a zveřejnění krizových scénářů pro případ omezení či zastavení dodávek zemního plynu a ropy. Iniciovali jsme vznik meziministerské pracovní skupiny, která připravuje nastavení inflačních doložek v případě veřejných zakázek a dotačních programů v důsledku enormního růstu cen energií. Usilujeme o další krátko, středně a dlouhodobá opatření v souvislosti s řešením energetické krize. V této souvislosti si dovolím avizovat, že v příštím týdnu spustíme anketní šetření s cílem s předstihem zmapovat eventuální důsledky při výkyvech s dodávkami plynu a ropy. Prosím, abyste si našli pár minut a zapojili se. Výsledky šetření, stejně jako další stanoviska a aktivity HK ČR, můžete sledovat na komorovém webu.

Ačkoliv musím konstatovat, že současná krize ještě nedosáhla svého vrcholu, a dost možná přinese ještě mnohá úskalí, je jasné, že nebude trvat věčně. Neumím přesně říci, kdy moment zlomu nastane, ale vím jistě, že společným úsilím toto období překleneme. Přeji si, abyste neztráceli víru a nevzdávali se. Za sebe a Hospodářskou komoru vám slibuji, že za nás všechny budeme bojovat všemi prostředky a nadále pokračovat v jednáních s vládou a hledat vhodná řešení.

S úctou,

Vladimír Dlouhý, prezident Hospodářské komory ČR